

Tips och råd!

Perenner

Perenna växter är sådana som vissnar ner på hösten men återkommer år från år. Här hittar vi växter från alla tänkbara olika växtförhållanden, allt från torra stäpper till ständigt fuktiga våtmarker. En del växer i skugga men de flesta perenner vill ha ganska mycket sol för att blomma som bäst. Välj perenner utifrån de förutsättningar just din trädgård erbjuder eller försök anpassa din trädgård på bästa sätt efter de perenner du längtar efter att odla. Förbättringar kan alltid göras!

Förberedelse: Nästan all jord behöver förbättras före plantering. Använd den befintliga matjorden och blanda med kogödsel, barkmull och benmjöl eller yrkesodlarjord. Det berikar din jord med mullämnen och näringsämnen och får den i bättre balans. Har du en bra matjord kan det räcka att mylla ner kogödsel. Mylla samtidigt ner kompost om du har.

Har du lerjord förbättrar du den genom att blanda i barkmull, kogödsel och grus.

Plantering : Perenner kan planteras vår, sommar och tidig höst. Gör så här:

- Vattna krukans ordentligt före plantering.
- Ta bort krukans, lös upp rötterna lite om de är väldigt hårt rotade.
- Gräv en grop i den förberedda jorden, något större än rotklumpen. Sätt i plantan.
- Fyll gropen med vatten och när vattnet sjunkit undan fyller du igen gropen med jord och trycker till så plantan sitter ordentligt och på rätt nivå. Hela roten ska vara under jord men stjälkarna ovan jord.

Vattning: Det är viktigt att komma ihåg att vattna när inte naturen sköter om det. Tänk på att det behövs 30 mm regn för att jorden ska bli våt 30 cm ner i jorden! Vattna rikligt vid varje tillfälle så går rötterna på djupet och klarar torrperioder bättre.

Gödning: Lägg ett lager kogödsel eller kompost runt perennerna sent på hösten eller tidigt på våren. När de har börjat växa ordentligt är det nödvändigt att ge en extra giva näring, till exempel hönskötsel. Det är också bra att täcka jorden mellan perennerna med gräsklipp.

Skötsel

Höst: Klipp inte ner perennerna utan låt stå till våren. Vintertäck nyplanterade känsliga plantor. Dela och plantera om perenner som blommar tidigt. Rensa bort ogräs. Lägg på kogödsel, eventuell kompost och benmjöl. Planera vad du ska förändra till nästa år!

Vår: Klipp ner allt vissnat från förra året, lägg i komposten eller klipp i bitar och låt ligga kvar så tar maskarna hand om det. Jordförbättra och gödsla.

Håll efter ogräset! Är du ute tidigt blir det mindre jobb senare. En tidig ogrärensning lönar sig verkligen.

Dela och plantera om perenner som blivit kala i mitten eller för stora. Nu väljer du i första hand perenner som blommar sent.

Försommar: Vattna vid torka och håll efter ogräset. Ersätt plantor som har dött ut. Gödsla en omgång till.

Börja sätta stöd till de som växer snabbt.

Högsommar: Putsa överblommat och risigt från tidigt blommande. Klipp ner för ett eventuellt. andra flor, till exempel kantnepeta, stäppsalia och flox. Sätt stöd till de som behöver. Njut!

Vattna och håll efter ogräset. Nu börjar det växa ihop så ogräset får mindre chans att breda ut sig.

Tips och råd!

Bra att tänka på!

Perenner gör sig bra i grupper med fler av varje sort, helst 3-5 av varje.

Kombinera sorter med olika blomningstid. Planera för blomning när du är hemma och kan njuta.

Tänk igenom färgvalen. Vissa färger förstärker varandra, andra konkurrerar. Teman är fint!

Bladfärg och bladform är andra detaljer som är viktiga att ta med i planeringen. När de inte blommar kan växter med fina blad ändå försköna rabatten.

Storleken har betydelse! Har du en liten trädgård kan den ge intryck av att vara större om du väljer några få större växter istället för många små. Har du plats, blanda små och stora växter i olika partier.

Att sätta ett litet uppstammat träd, ett större gräs eller ett torn med en klättrande klematis i perennrabatten ger hela planeringen ett jättelyft!

Tänk på att repetition lönar sig, planeringen blir lugn och harmonisk om färger och växter återkommer.

Använd gärna basväxter med lugn form och färg. Favoriter är dagdkåpa (*Alchemilla*), lammöra (*Stachys*), funkia (*Hosta*) kantnepeta (*Nepeta*) och nävor (*Geranium*).

Perenner med svävande blommor och spiror är perfekt att väva in i planeringen för att ge höjd och volym. Exempel är ruta (*Thalictrum*), jättevädd (*Cephalaria*), grekvädd (*Knautia*), fingerborgsblomma (*Digitalis*) kirgislök (*Allium*) och många fler.

Undvik bar jord, plantera så att perennerna växer ihop under sommaren så får ogräset minimal chans att sprida sig. Använd basväxter!

Att klippa överblommade blommor är som att röja på diskbänken om du inte hinner städa, det ser genast mera prydligt ut!

Perenner växer i allmänhet inte mycket första året. Rotsystemet måste utvecklas först. Andra året efter plantering börjar tillväxten ovan jord sätta fart. Ha tålamod.

Ungefärliga planteringsavstånd

Höga perenner (90- cm)	50-70 cm avstånd
Medelhöga perenner (30-90 cm)	35-40 cm avstånd
Låga perenner (10-30 cm)	20-30 cm avstånd

Hur många växter ska jag plantera?

Omräkningstabell för planteringsavstånd

Plantavstånd	Plantor/m ²
15 cm	44
20 cm	25
25	16
30	11
35	8
40	6
50	4
60	3
70	2
80	1,5
100	1

Vill du läsa mer om perenner rekommenderar vi boken Perenner av Marie och Björn Hansson, Prisma förlag. Den innehåller inspiration, skötsel och uppslagsdel.